

Goethen Faust.

Ruusu-Ristin järjestämässä esitelmätilaisuudessa sunnuntaina lokakuun 16 p:nä teatteri Eldoradossa puhui Pekka Ervast täydelle huoneelle aineesta G o e t h e n F a u s t. Tästä mieltäkiinnittävästä, tyhjentyttömästä aineesta oli maamme etevimmällä teosofisella tutkijalla luonnollisesti uusia näkökohtia esille tuotavana.

Selostettuaan lyhyesti Faustin ensiosan juonen siirtyi hra Ervast puhumaan sitä, miten salatieteilijänä lähestytään suurta runoteosta.

Tahdomme todella ymmärtää runoteoksen tarkoitusta, sen syvintä sisältöä, hän sanoi, etsimme siitä sisäistä tarkoitusta, sillä tiedämme, että runoilijoita on inspiroimassa suuret henkiset voimat, jotka heidän kauttaan pakottautuvat esille elämään. Maatima sanoo, että etsimme sellaista, jota niissä ei ole, mutta kuitenkin on esim. niin suuri runoilija kuin Dante Allighieri Divina Comediassaan sanonut kirjeessä Dan-Grande de la Scalalle, että sen ymmärtämiseen on olemassa useita eri avaimia m.m. mystillinen, salatieteellinen. Mutta, vaikka suurella runoteoksella täten on syvempi tarkoitus, symbolinen merkityksensä on sitä tietysti usein samalla ymmärrettävä sananmukaisestikin kuvauksena elämästä.

Niin on Goethe Faustissaan esittänyt omaa sisäistä elämäänsä ja maailmankatsomustaan käyttäen hyväkseen Faust juonta. Maailmankatsomuksessa on elämänongelman ikäänkuin pääkohtana käsitys hyvästä ja pahasta, hyvän ja pahan keskinäisestä suhteesta. Tätä Goethe kuvaa Faustin proloogissa keskustelussa Jumalan ja Mefistofeleen välillä. Tässä ilmenee, että hän uskoo hyvän yliherruuteen. Paha on ohimenevää, häipyvää; se ei ole ikuista ja, vaikkakin se saa meidät epäilemään kiusaten ja koetellen ihmistä mitä erilaisimmilla tavoilla, on se kuitenkin

samalla ihmisten kehittäjä johtaen häntä hiljaa, mutta varmasti syvempään käsitykseen hyvästä; tiedämmehän muutamasta Goethen lausunnosta, että hän uskoi jälleensyntymiseen.

Goethe on siis aivan modäärni henki, myöhemmän ajan lapsi, päinvastoin, kuin esim. Dante, joka vaikkakin oli suuri kehittynyt sielu, omisti oman aikansa keskiaikaisen temperamentin. Totuuden etsijänä on Goethen Faust lähempänä meidän aikaamme. Hän vuorotellen epäilee, uhmaa ja osoittaa uskonnollista hartautta. Hän, ikäänkuin tahtoo uudelleen löytää Jumalan, raivata uusia polkuja.

Kun oletamme, että Goethe on tahtonut Faustissa kuvata itseään tuntuu ihmeelliseltä seikka, että Faust on esitetty vanhana miehenä, varsinkin kun näytelmän juonesta tulee ilmi, esim. kohtauksesta Auerbachin kellarissa, että Faust vielä eli nuoren tunne-elämää. Asia on selitettävissä siten, että Goethe, joka oli erinomaisen oppinut, mutta tunsi kokeneensa ja ymmärtävänsä liian vähän itse elämää, tahtoi esittää Faustiakin sellaiseksi. Mutta taiteellisia näkökohtia silmälläpitäen hän ei uskaltanut kuvata Faustia tämän oppineisuudesta huolimatta nuoreksi peläten siten antavansa ilmi, että itse oli Faust. Sillä Goethe, vaikka vielä aloittaessaan Faustia kirjoittamaan oli aivan nuori, oli hän saavuttanut tavattoman älyllisen kehitystason.

Sellaista kehitystä juuri Goethe kuvaa Faustissa, hän kuvaa, miten hän kaikesta oppineisuudestaan ja viisaudesta huolimatta ei tunne tyydytystä, miten hän huomaa, että häneltä puuttuu jotain, puuttuu ymmärtämystä ihmisten elämää ja tunteita kohtaan, puuttuu rakkautta syvemmissä merkityksessä. Tätä hän haluaa ja lähtee sitä etsimään, etsimään rakkautta, ymmärtämystä ja ihmistä itsessään. Faust totesikin joskus: ”Olenko ihminen”? Eläimen hän kyllä pian löytää itsestään, mutta ihmisen — ? Älyllinen kehitys on siten johtanut hänet

etsijän poluille, sillä Faust huomaa todeksi sen, minkä hänen esille manaamansa suuri henkiolento sanoi:

Du gleichst dem Geist,
den du begreifst, nicht mir!

Olet sen hengen kaltainen, jota ymmärrät. Et minua.

Herra Ervast jatkaa seuraavassa esitelmässään ensi sunnuntaina samasta aineesta.

E. K—n.

Helsingin Sanomat 19.10.1921 NO 286, sivu 7